

**MESLEK YÜKSEKOKULU (MYO) ÖĞRENCİLERİNİN
İNGİLİZCE HAZIRLIK EĞİTİMİNE YÖNELİK
TUTUMLARI: ISPARTA MYO TURİZM VE OTEL
İŞLETMECİLİĞİ ÖRNEĞİ**

**VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS ATTITUDES TOWARDS ENGLISH
PREPARATORY CLASS EDUCATION (EXAMPLE OF ISPARTA
VOCATIONAL SCHOOL PROGRAM OF TOURISM AND HOTEL
MANAGEMENT APPLICATION)**

Gonca Manap DAVRAS⁽¹⁾, Gülay BULGAN⁽²⁾

Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Meslek Yüksekokulu

⁽¹⁾goncamanap@sdu.edu.tr, ⁽²⁾gulaybulgan@sdu.edu.tr

ÖZET: Ülkemizde mesleki ve teknik eğitimin en önemli kolu MYO'dır. Bu okullarda iş dünyasının beklentilerine cevap verebilecek, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayacak bir eğitimin verilmesi esastır. Yabancı dil eğitimi bu sürecin bir parçasıdır. Gelişen ve değişen iş dünyasının her aşamasında yabancı dil zorunluluk halini gelmiştir. Bu ihtiyacı karşılamak için MYO'larında zorunlu İngilizce hazırlık sınıfları hayata geçirilmiştir. Bu çalışmada zorunlu yabancı dil eğitiminin öğrenciler üzerindeki önemini ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin yabancı dil eğitimine bakış açılarına yönelik anket hazırlanmış ve uygulanmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin yabancı dil Hazırlık Sınıfı eğitiminin gerekliliğini kavradıkları anlaşılmıştır. Ancak öğrencilerin yabancı dil eğitiminde konuşma becerisi kazandırılması konusunda eksiklikleri olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Meslek Yüksek Okulları, Yabancı Dil Hazırlık Eğitimi, Turizm

ABSTRACT: In our country the most important branch of vocational and technical education is vocational schools. In these schools, it is essential to give an education which can respond to the expectations of the business community and meet the interests and needs of students. Foreign language education is part of this process. Foreign language has become compulsory at every stage of developing and changing business world. To meet this need, compulsory English preparatory classes in vocational schools have been implemented. In this study, it has been aimed to emphasize the importance of compulsory foreign language education upon students. In this respect, a questionnaire aimed at students' perspectives on foreign language education has been prepared and implemented. As a result of analysis, it has been understood that students have comprehended the necessity of education in foreign language preparatory class. However, it has been determined that students have deficiencies in acquiring speaking skills within foreign language education.

Keywords: Vocational Schools, Preparation for Foreign Language Education, Tourism

JEL Classification: I21

1. Giriş

Dünya üzerinde en çok gelişen ve gelecekte gelişimini devam ettireceği öngörülen sektörlerden biri olan turizm sektörü emek yoğun bir sektör olma özelliğinden dolayı

çevresine önemli bir istihdam hacmi yaratmaktadır. Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi, 2016 yılında dünyada 280 milyon kişinin turizmde çalışacağını tahmin etmektedir. Bu oran toplam dünya işgücünün % 9'unun turizme bağlı mesleklerde çalışacağını ifade etmektedir (İçöz, 2007: 345). Turizm sektöründe mekanizasyon ve otomasyonun sınırlı olması, yüz yüze verilen sıcak hizmetin devamlı olması nedeniyle personel ihtiyacı sürekliliğini devam ettirecektir.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çalışacak olan personelin niceliği kadar niteliği de önem arz etmektedir. Kalifiye personelin anahtarı ise konusuyla ilgili mesleki ve teknik eğitimidir. Ülkemizde örgün ve yaygın eğitim kurumları mesleki ve teknik eğitim konusunda devreye girmektedirler. Eğitimin kapsamı oldukça geniş olduğundan bu çalışmamızda örgün eğitimin bir kolu olan MYO'lardaki eğitim durumu üzerinde durulacaktır. Sayıları her geçen gün artan MYO'lar, çeşitli iş kollarında mesleki eğitim vererek nitelikli insan gücü yetiştiren kurumlardır. Mesleki eğitim, uzmanlaşmamış ya da yarı uzman işgücünü, uzmanlık gerektiren ve özel nitelikteki görevlere hazırlamak amacıyla yapılan çalışmalar bütünü olarak tanımlanabilir. İki yıllık eğitim öğretim programı sürdüren bu okullar turizm alanında da ara eleman yetiştirmektedir. Farklı isimler altında açılan birçok turizm bölümü bulunmaktadır. Mesleki ve teknik eğitim verilirken en önemli kriter sektörün ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte işgücü yetiştirmektir. Turizm sektöründe istihdam edilecek personelde ön plana çıkan özellik yabancı dil bilgisidir.

Her sektörde önemi günden güne artan yabancı dil bilgisi, turizm sektöründe eskiye oranla daha da önem kazanmıştır. Özellikle son yıllarda hızla artan küreselleşme, toplumları ve insanları birbirine daha da yakınlaştırmıştır. Bu gelişim turizm sektörünü de yakından etkilemiştir. Dünyada her ülkede seyahate katılan insanların sayısı arttığı gibi, seyahat edecek ülkeler ve mekânlar da çeşitlenmiştir. Misafirlere iyi hizmet edebilmek, yeterli kalifiye personel varlığına ve personelin yabancı dil bilgisine bağlıdır. Hatta Türkiye'ye değişik ülkelerden turist gelmesi nedeniyle birkaç yabancı dil bilmeyi gerektirmektedir. Misafirlerle iyi diyalog kurmayan, konuştuğu dili anlamayan işgörenin iyi hizmet vermesi mümkün değildir. Amaç, öğrencilerin kavradıklarını kendi alanlarında kullanarak konuklarla iletişim kurabilmelerini sağlamaktır (Dayıoğlu, 2010: 43).

Turizm sektörü için bu denli önemli olan yabancı dil eğitimi MYO'larda ele alınmaktadır. Mesleki ve zorunlu İngilizce dil eğitiminin yanı sıra artık birçok okulda zorunlu veya seçmeli İngilizce hazırlık sınıfları vardır ve bu sınıflar öğrencilerin seviyelerine uygun yabancı dil eğitimi vermektedirler.

1.1. Meslek Yüksekokullarının Eğitim Alanındaki Yeri ve Önemi

Her alanda gelişimi ve kalkınmayı hedefleyen ülkemizin, en önemli sorunlarından biri iyi eğitilmiş, kalifiye insan gücü sorunudur. Ekonomimizin gelişmiş ülkeler ile küresel ortamda rekabet edebilmesi için mesleki yeterlilikleri yüksek, iş dünyasını yakından tanıyan ve iş dünyasına hızla uyum sağlayabilecek insan gücüne ihtiyacı vardır. Türkiye bu ihtiyaca yönelik yatırım yapmadan hedeflerine ulaşamayacağını farkındadır. Bu nedenle ekonomik kalkınma planlarında "Mesleki teknik eğitime öncelik verilmesi temel ilkedir." ifadesine yer verilmiştir (DPT:1989: 354; 1996: 29; 2000: 98). Mesleki ve teknik eğitimin temel amacı, bireye, bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve uygulama yeterliliğini kazandırmak, temel işlevi ise bireyin parasal kazanç elde etmesini, böylece sosyal ve ekonomik yönden topluma yararlı olmasını sağlamaktır (Alkan,

1999: 223-237). Bu temel amaç doğrultusunda ülkenin eğitim sistemleri içerisinde orta ve yükseköğretim düzeyinde mesleki ve teknik eğitime özel bir önem verilmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde ise daha güçlü bir ekonomi ve daha hızlı bir toplumsal kalkınma için gereksinim duyulan daha nitelikli iş gücünün sağlanması amacıyla mesleki ve teknik eğitimin geliştirilmesine çaba gösterilmektedir (Sağlam ve Adıgüzel, 2007: 71-79).

Ülkemizde mesleki ve teknik eğitimi örgün eğitim ve yaygın eğitim olarak ikiye ayırmak mümkündür. Diplomaya yönelik olan örgün eğitim, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı meslek liseleri ve YÖK'e bağlı MYO'ları, Yüksekokullar, Lisans, Yüksek lisans ve Doktora programlarından oluşmaktadır (Tuyluoğlu, 2003: 35). Yaygın eğitimi ise mesleki bilgilerle ilgili verilen kurs ve eğitim programlarını kapsamaktadır. Bu çok geniş kapsamlı konu içinde biz çalışmamızda MYO'lar üzerinde duracağız. MYO'larında öğrenci ve öğretmenlerin derse katılmasını zorunlu kılan eğitim şeklinin dışında derse katılma zorunluluğu olmadan uzaktan (internet üzerinden) eğitim şeklinde verilen eğitim şekilleri de bulunmaktadır. 2010-2011 eğitim-öğretim yılı YÖK verilerine göre Uzaktan eğitim verilen MYO'ları toplam MYO öğrenci sayılarının % 2,5'ünü, toplam MYO programlarının içinde % 1'lik kısmını kapsamaktadır. Farklı programlar için uygulanan uzaktan eğitim, uygulama ağırlıklı derslerin yoğunluğu nedeniyle Turizmle ilgili bölümler için uygulanması oldukça güçtür. Ülkemizde Akdeniz Üniversitesi, Ankara Atılım Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi bünyesinde Turizm ve Otel İşletmeciliği alanında uzaktan eğitim verilmektedir.

Meslek elemanı yetiştirmenin öneminin anlaşılması sonucu üzerine önemli görevler düşen MYO'ları ilk kez 1973 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından açılmış ve açılan MYO'ları, istihdam sektörünün ihtiyaç duyduğu alanlarda becerili iş gücünü yetiştirmeyi amaçlamıştır (Boz, 2002: 145). Türkiye'de yükseköğretim, 1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu (YÖK, 2006) ile akademik, kurumsal ve idari yönden yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Buna göre yükseköğretim kurumları tek çatı altında toplanmış ve Mili Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde bulunan MYO'lar da üniversite bünyesine alınmıştır. Bu kanuna göre MYO 'belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyılık eğitim ve öğretim veren bir yükseköğretim kurumudur.' Günümüzde Devlet Üniversiteleri bünyesinde MYO'ları, Vakıf Üniversiteleri bünyesinde MYO'lar ve Vakıf MYO'ları YÖK'ün kapsamındadır. MEB bünyesinde iken 44 olan MYO'u sayısı her yıl artarak devam etmektedir (Hacıoğlu, 2008: 41). 13 ayrı ad altında kurulmuş olan MYO'larının sayısı 2010-2011 eğitim öğretim yılında 660'ya ulaşmıştır.

YÖK Kanunu'na göre; MYO'lar belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyılık (2 yıllık) eğitim-öğretim sürdüren bir yükseköğretim kurumudur. MYO'ları yapısında iki yıl süreli ön lisans düzeyinde hemen hemen tüm sektörlerle ilgili mesleki eğitim verilen bu okul mezunlarına "ara eleman" kimliği verilmiştir. Ara eleman, işçi ile mühendis, yönetici ve idari personel arasında yer alan kademedir. Bu kademenin istihdamı ile sanayi ve hizmet sektörlerinde verim ve kalitenin artacağı muhakkaktır. Verimliliğin ve kalkınmanın anahtarlarından biri olan yetişmiş insan gücü ihtiyacını giderme görevi MYO'larına verilmiştir. MYO'ları ülkelerin rekabet gücünü güçlendiren önemli bir kurum haline gelmiştir (Akyurt, 2009: 177).

Mezunlarının tekniker unvanı aldığı MYO'larında öğrenim gören öğrencilerin, teknisyenlerden daha fazla teorik bilgiye, mühendislerden ise daha fazla uygulama

becerisine sahip olabilmeleri amaçlanmaktadır (Adıgüzel, 2009: 117). Bu nedenle verilen uygulamalı mesleki ve teknik bilgi çok önemlidir.

1.2. Meslek Yüksekokullarında Turizm Eğitiminin Genel Yapısı

Turizm sektörü günümüzde ülke ekonomilerine dinamizm kazandıran ve ekonomideki bazı sorunların aşılmasında önemli rol oynayan bir sektör olarak görülmektedir. Tarihi, kültürel ve doğal zenginlikleri ile Türkiye, turizmden elde ettiği geliri artırma potansiyeline sahip bir ülkedir. Bunun yolu ise turizmle ilgili yatırımlara önem vermektir. Sektörün emek-yoğun olarak görülmesi ve insan unsurunun ön plana çıkması sebebiyle bu yatırımlar içerisinde beşeri sermaye ile ilgili olanlar özel bir önem taşımaktadır. Buna bağlı olarak da “turizm eğitimi” ve bu eğitimin nasıl olması gerektiği gibi endişeler gündeme gelmektedir (Gürbüz ve Dağdeviren, 2007: 158). Dünya çapında turizm sektörünün küresel istihdamın yaklaşık %3’ünü 192 milyon kişi ile sağladığı ve bu sayının 12 farklı sektöre eş değer olduğu bilinmektedir (Ladkin, 2011: 1135). Gelecek vaat eden bu sektör beraberinde istihdam olanaklarını arttırmış bu da kalifiye çalışan ihtiyacını doğurmuştur.

İhtiyaç duyulan kalifiye çalışan açığını en iyi karşılayacak kurumlardan biride MYO’larıdır. Bu okullar gerekli turizm mesleki eğitimi vermekle yükümlüdür. Turizm mesleki eğitimi şu şekilde tanımlayabiliriz: turizm alanında uzmanlığı olan ya da olmayan bireyleri, turizm sektörüne hazırlamak, sektörün beklentilerine cevap verecek bilgi ve beceri ile donatılarak turizm sektörüne kazandırmaktır. Ayrıca; turizm mesleki eğitimi, teorik ve pratik öğrenimden meslek ahlakına ve mesleğin temel prensiplerine kadar uzanan çeşitli disiplinlerin verildiği ve belli bir iş için sağlanması gereken eğitimidir (Ağaoğlu, 1991: 38; Hai-yan ve Baum, 2006: 511).

İnsanlar dünya çapında işletmeler için en önemli kaynaklardan birisidir ki bu özellikle otelcilik gibi hizmetin yoğun olduğu turizm sektörü için geçerlidir. Turizm sektörü, tüm personelin yüksek kalite ve beceri seviyesine ulaşabilmesini desteklemeye odaklanmıştır (Hai-yan ve Baum, 2006: 509).

Turizm eğitim kurumlarının temel amacı, turizm sektöründe iş görece elemanları temel eğitimden geçirmek, tüm eğitim alanlara turizm bilinci ve felsefesini kazandırmak, yönetim tekniklerini öğretmek ve dünyada hakim, kabul görmüş anlayışa uyum sağlamak, yeni kavram, fikir ve teknolojileri kavrayabilecek üst düzey turizm profesyonellerini yetiştirmektir (Öztaş, 1995: 92-93).

Türk turizminin beklenen yararı sağlaması ve uluslararası alanda rekabet gücünü arttırabilmesi için yapılan işin uluslararası standartlarda olması ve emek yoğun olan bu sektörde çalışan kişilere turizm bilincinin, mesleki değerlerin ve evrensel değerlerin benimsetilmesi nitelikli bir eğitimle mümkündür (Charles, 1997: 190-191). Türkiye’de 2000’li yıllarda üniversitelerin turizm ile ilgili bölümlerinden mezun olan öğrencilerin yaklaşık %80’inin turizm sektörünü tercih etmeyerek başka sektörler yöneldiği, bu alanda verilen eğitimin yetersizliğinin en büyük göstergesidir. Bu kişilerin eğitimini aldıkları alanda çalışmalarını ve turizm ile ilgili iş kollarını meslek olarak benimsemeleri ancak nitelikli bir eğitim ile mümkün olacaktır (Üzümcü ve Bayraktar, 2004: 84).

Sektörün beklentilerinin karşılanması hem personel hem işletme memnuniyeti açısından da önemlidir. İşletmeler için personel maliyeti önemli bir kalemdir, toplam işletme giderlerinin önemli bir kısmı personel giderlerine ayrılmaktadır. İşletmelerde çalışan personelin eğitim ve öğretim seviyesinin düşük olması işletmelerin karlılığına

doğrudan doğruya etki etmektedir (Sezgin, 2001: 135-136). Bu nedenle iyi eğitilmiş, tecrübeli ve yetenekli personelin turizm sektöründeki işletmelerde istihdam edilmesi oldukça önemlidir (Kusluvan ve Kusluvan, 2000: 251).

1.3. Zorunlu Yabancı Dil Hazırlık Öğretiminin Amacı ve Önemi

Yabancı dil, turizm sektöründe kilit bir kavramdır. Çünkü turizm faaliyetlerine katılanlar yabancı bir ülkede, yabancı bir kültürle karşılaştıklarından, kendi dillerini konuşabilen personele ihtiyaç duymaktadır. Yabancı dil eğitimi bireyin iletişimsel becerilerinin geliştirilmesinde, arzu edilen hedeflere ulaşılmasında ve entelektüel gelişimin tamamlayıcı bir parçası olarak bireye katkı sağlamaktadır (Els, 1983:110). Bu çerçeveden bakıldığında, bireysel iletişimin yoğun olduğu turizm sektöründe yabancı dil eğitimi özellikle önemli bir konu haline gelmiştir. Bu çerçeveden bakıldığında, turizm sektöründe yabancı dil eğitimi önemli bir konu haline gelmiştir.

Önceki bölümde MYO'larının ülke ekonomisinin en önemli ihtiyacı olan kalifiye ve eğitilmiş ara elemanı ihtiyacını karşıladığından bahsedilmişti. Bu ihtiyacı giderirken verilen eğitim programları o dalda mesleki ve teknik anlamda gerekli bilgiyi içermelidir. Bu bilgiler birçok farklı ders kapsamında verilmektedir. Sektöre yönelik ara eleman çalıştıran MYO'ları ilgili sektörün ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak eğitim vermektedir. İnsan gücünde aranan temel özelliklerden biri de yabancı dil bilgisidir. Eğitim sisteminin farklı kademelerinde de verilen yabancı dil eğitimi MYO'ları içinde bir zorunluluk haline gelmiştir.

Türkiye'de turizm alanında eğitim veren programlarda 4 farklı yabancı dil eğitim modeli uygulanmaktadır. İsteğe bağlı Hazırlık Sınıfı, Zorunlu Hazırlık Sınıfı, Yoğunlaştırılmış yabancı dil eğitimi, Normal yabancı dil eğitimi. İsteğe bağlı Hazırlık Sınıfı modelinde, öğrenci isterse müfredat derslerine başlamadan önce 1 yıl yabancı dil Hazırlık Sınıfına devam edebilir. Hazırlık Sınıfındaki başarısı veya başarısızlığı 4 yıllık müfredat eğitimini hiçbir şekilde etkilememektedir. Zorunlu Hazırlık Sınıfı modelinde, öğrenci programa kayıt olduğu dönemde yabancı dil Hazırlık Sınıfı muafiyet sınavına alınmaktadır. Bu sınavdan başarılı olanlar Hazırlık Sınıfını atlayarak normal eğitimlerine devam edebilirken başarısız olanlar 1 yıl Hazırlık Sınıfına devam etmek ve başarılı olmak zorunda kalmaktadırlar. Hazırlık Sınıfını başaramayanların durumları üniversitelere göre değişiklik gösterebilir. Yoğunlaştırılmış yabancı dil eğitiminde ise yabancı dil eğitimine ayrılmış bir yıl söz konusu değildir. Öğretimin birinci yılında haftada 15 saatin, ikinci yılda haftada 10 saatin üzerinde yabancı dil dersi verilmektedir. Eğitim dili İngilizce olan üniversitelerde zorunlu Hazırlık Sınıfı uygulanmaktadır (Hussein, 2008: 106-107). Zorunlu yabancı dil sınıflarında İngilizce ağırlıklı ders verilirken seçmeli ders olarak Almanca, Rusça gibi farklı yabancı dillerde seçmeli ders olarak okutulabilir.

2009 yılında yapılan Akademik Turizm Eğitimi Arama Konferansı değerlendirme sonuçlarına bakıldığında da Akademik Turizm Eğitiminin Zayıf Yönleri içinde Yabancı dil eğitimi sorunu ve İhtiyaca yönelik yabancı dil eğitimi verilememesi sayılmaktadır. Ayrıca Yabancı dil bilen personel bulmada sıkıntının yaşandığı da dile getirilmiştir (Kozak, 2009: 1-20).

Tüm işletmelerde olduğu gibi turizm işletmelerinde de işgören yönetiminin başarısı, büyük ölçüde işgörenlerin seçimine, işe alma ve yerleştirme süreçlerinin etkinliğine ve yerleştirmenin başarısına bağlı bulunmaktadır. Turizm işletmelerinde işgörenlerin sürekli müşterilerle yüz yüze ilişki içinde olmaları nedeniyle bazı özelliklere ve yeteneklere

sahip olmaları aranır. Buna göre işletmelerde çalışacak kişilerin en az bir yabancı dili günlük konuşmaları sürdürecektir kadar bilmesi gerekir (Barutçugil, 1989: 154).

2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile zorunlu yabancı dil eğitiminin turizm öğrencileri tarafından öneminin ve içeriğinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Konunun irdelenmesi amacıyla Hazırlık Sınıfında öğrenim gören toplam 90 öğrenciye anket uygulanmıştır, uygulanan anket formlarından 71 anket formu değerlendirmeye tabi tutulmuştur. İstatistik açısından durum tespiti yapabilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

- 1) Yükseköğretimde yabancı dil eğitimi ne oranda gereklidir?
- 2) Öğrencilerin hangi özellikleri, yabancı dil eğitimine bakış açılarını nasıl etkilemiştir?
- 3) Öğrenciler, turizm sektöründe yabancı dil eğitiminin önemini ne ölçüde kavramaktadır?
- 4) Zorunlu yabancı dil Hazırlık Sınıfının eğitimi standartlara ne derece uygundur?

3. Yöntem

Araştırmada verilere ulaşmada anket yöntemi kullanılmıştır. Bu çerçevede araştırmada, verilere ulaşmada niceliksel bir yöntem olarak anket yöntemi esas alınmış ve bu çerçevede iki bölümden oluşan bir anket formu hazırlanmıştır Anket formunu oluşturulmasında Örs'ün (2006) yaptığı çalışmanın anketinden yararlanılarak yeni ve turizm öğrencilerine uyarlanmış bir anket hazırlanmıştır. yararlanılmıştır.

Anket formu 5 bölümden oluşmaktadır. İlk dört bölümde 5'li Likert ölçeği ile hazırlanan sorular vardır. 1. Bölümde İngilizce eğitimi ve bölüm ilişkisi ile ilgili 7 soru, 2. bölümde ders programı ve uygulanışı ile ilgili 8 soru, 3. bölümde hazırlık programında kaynak kullanımı ile ilgili 7 soru, 4. bölümde Hazırlık Sınıfında yapılan sınavlar ile ilgili 3 soru, 5. bölümde ise anket uygulanan öğrenci ile ilgili 8 seçmeli demorafik soru bulunmaktadır. Araştırmaya katılan 71 öğrencinin demografik verilerine Tablo 1'de yer verilmiştir.

Anket formunda olumsuz yargılara yer verilmemiştir. En olumlu cevap 5, en olumsuz cevap ise 1 puan ile değerlendirilmiştir. Ankette sorulan tüm sorulara verilen cevaplar ve demografik özelliklere ait sorular sayı ve yüzde olarak gösterilmektedir. Çalışmada yaş grubu ve mezun olduğu okul durumlarına göre 5'li Likert şeklinde elde edilen veriler parametrik testlerin ön koşullarını sağlamadığı için 2'den fazla grup karşılaştırılmasında tüm sorular teker teker Kruskal-Wallis Testi ile analiz edilmiştir. 5'li Likert şeklinde hazırlanan sorulardan ilk 7 soru İngilizce eğitimi ve bölüm ilişkisini temsil eden sorular olup bu 7 sorunun ortalaması alınarak bu ortalamalara 2 grup karşılaştırmalarında T-testi ikiden fazla gruplarda (tek yönlü) Varyans Analizi Tekniği uygulanmıştır. Sonraki soru gruplarında da aynı yaklaşımla hareket edilmiştir. Cinsiyet, öğrenim türü, anne ve baba eğitim durumu faktörlerinin her biri için ayrı ayrı olmak üzere iki seviyesinin rank ortalamaları arasındaki fark irdelenirken verilen parametrik testlerin ön koşullarını sağlanmadığında bağımsız 2 grup karşılaştırılmasında kullanılan Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır.

3.1. Katılımcılar

Araştırma, 2010-2011 öğretim yılında Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta MYO'yu Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında zorunlu İngilizce Hazırlık Sınıfı öğrenimi gören öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya programda öğrenim

gören birinci ve ikinci öğretim öğrencileri olan 71 öğrenci katılmıştır. Tablo 1’de, katılımcıların tanımlayıcı istatistikleri verilmiştir.

Tablo 1’den de anlaşılacağı gibi anket uygulanan öğrencilerin 41’i erkek, 30’u ise bayan öğrencilerden oluşmaktadır. Yine bu öğrenci grubunun 25’i 18, 17’si ise 20 yaşındadır. Öğrencilerin mezun oldukları okullara bakıldığında ise öğrencilerin %35,21’inin Düz Lise, %33,80’inin ise Turizm Meslek Lisesi mezunu olduğu, öğrencilerin %15,49’unun ise Kız Meslek Lisesi ve diğer liselerden mezun olduğu görülmektedir. Öğrencilerin 39’unun ikinci öğrenimde eğitim alırken, 32’sinin ise birinci öğrenim programında eğitim aldıkları görülmektedir. Anket uygulanan öğrencilerin üniversiteye yerleştirilme biçimlerine bakıldığında yaklaşık %76’lık bir çoğunluğunun ÖSYM Puanı (Sınavlı) ile programa yerleştirildiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına bakıldığında yaklaşık %84’lük bir oranla büyük çoğunluğunun annesinin ilköğretim mezunu olduğu, yaklaşık %57’lik bir oranla da babalarının eğitiminin ilköğretim seviyesinde olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistikler

Cinsiyet	Frekans	Yüzde(%)
Kız	30	42,3
Erkek	41	57,7
Toplam	71	100,0
Yaş		
18	25	35,2
19	15	21,1
20	17	23,9
21+	14	19,7
Toplam	71	100,0
Mezun Olunan Okul		
Turizm Meslek Lisesi	24	33,8
Diğer Meslek Liseleri	25	35,2
Kız Meslek Lisesi	6	8,5
Düz Lise	2	2,8
Anadolu Lisesi	11	15,5
Diğer Liseler	3	4,2
Toplam	71	100,0
Öğrenim Türü		
Birinci Öğretim	32	45,1
İkinci Öğretim	39	54,9
Toplam	71	100,0
Programa Giriş Biçimi		
Sınavlı	54	76,1
Sınavsız	17	23,9
Toplam	71	100,0
Annenin Eğitim Durumu		
İlköğretim	60	84,5
Lise	11	12,7
Toplam	71	100,0
Babanın Eğitim Durumu		
İlköğretim	41	57,7
Lise	30	36,6
Toplam	71	100,0

4. Bulgular

Soru gruplarının ortalamaları dikkate alınarak (İngilizce eğitimi ve bölüm ilişkisi, ders programı ve uygulanışı ile ilgili görüşler, hazırlık programında kaynak kullanımı ve

sınavlarla ilgili görüşler) yapılan t testi sonucunda Tablo 2'den de anlaşılacağı gibi cinsiyet grupları arasındaki farklar istatistik olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Değerlendirme

İngilizce Eğitimi ve Bölüm İlişkisi				
Cinsiyet	n	Ortalama	Standart Sapma	p
Bayan	30	4,20	0,29	0,86
Erkek	41	4,21	0,42	
Ders Programı ve Uygulanışı ile İlgili Görüşler				
Cinsiyet	n	Ortalama	Standart Sapma	p
Bayan	30	3,65	0,49	0,12
Erkek	41	3,83	0,48	
Hazırlık Programında Kaynak Kullanımı				
Cinsiyet	n	Ortalama	Standart Sapma	p
Bayan	30	3,76	0,49	0,16
Erkek	41	3,93	0,52	
Sınavlar ile İlgili Görüşler				
Cinsiyet	n	Ortalama	Standart Sapma	P
Bayan	30	3,08	0,95	0,50
Erkek	41	3,25	1,04	

Tablo 3. Öğrencilerin Öğrenim Türlerine Göre Değerlendirme

İngilizce Eğitimi ve Bölüm İlişkisi				
Öğrenim Türü	n	Ortalama	Standart Sapma	p
Birinci Öğrenim	32	4,18	0,32	0,59
İkinci Öğrenim	39	4,23	0,41	
Ders Programı ve Uygulanışı ile İlgili Görüşler				
Öğrenim Türü	n	Ortalama	Standart Sapma	p
Birinci Öğrenim	32	3,84	0,53	0,17
İkinci Öğrenim	39	3,68	0,45	
Hazırlık Programında Kaynak Kullanımı				
Öğrenim Türü	n	Ortalama	Standart Sapma	p
Birinci Öğrenim	32	3,91	0,41	0,42
İkinci Öğrenim	39	3,81	0,58	
Sınavlar ile İlgili Görüşler				
Öğrenim Türü	n	Ortalama	Standart Sapma	p
Birinci Öğrenim	32	3,21	1,14	0,84
İkinci Öğrenim	39	3,16	0,89	

Tablo 3'te soru gruplarının ortalamaları dikkate alınarak (İngilizce eğitimi ve bölüm ilişkisi, ders programı ve uygulanışı ile ilgili görüşler, İngilizce Hazırlık Sınıfı programında kaynak kullanımı ve sınavlarla ilgili görüşler) yapılan t testi sonucunda öğrenim türü gruplarının ortalamaları arasındaki farklara bakıldığında istatistik olarak önemli bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 4'de soru gruplarının ortalamaları dikkate alınarak (İngilizce eğitimi ve bölüm ilişkisi, ders programı ve uygulanışı ile ilgili görüşler, İngilizce Hazırlık Sınıfı programında kaynak kullanımı ve sınavlarla ilgili görüşler) yapılan t testi sonucunda öğrencilerin programa geliş biçimi gruplarının ortalamaları arasındaki farklar istatistik olarak önemli değildir.

Yapılan Mann-Whitney U Testi sonucunda Tablo 5'den de anlaşılacağı gibi cinsiyetlerin rank ortalamaları arasındaki farklılıklar kişinin İngilizce bilmesi toplumda daha iyi bir yer edinmesini sağlamaktadır yargısı, hazırlık programında verilen İngilizce eğitimi öğrencilerin gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamak için yeterlidir yargısı, hazırlık programı

süre olarak yeterli oluşu ve hazırlık programında eğitim öğretim açısından yeterli olduğu yargıları bakımından istatistik olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Tabloda yer alan kişinin İngilizce bilmesi toplumda daha iyi bir yer edinmesini sağlamaktadır yargısında bayan öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran daha olumlu oldukları görülmektedir. İngilizce Hazırlık Sınıfı programında verilen İngilizce eğitimi öğrencilerin gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamak için yeterlidir yargısı ve İngilizce Hazırlık Sınıfı programı süre olarak yeterli oluşu yargısı erkek öğrenciler tarafından bayan öğrencilere göre daha önemli bulunmuştur. Erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre hazırlık programını eğitim öğretim açısından daha fazla yeterli buldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin Programa Geliş Biçimine Göre Değerlendirme

İngilizce Eğitimi ve Bölüm İlişkisi				
Programa Geliş Biçimi	n	Ortalama	Standart Sapma	p
ÖSYM Puanı (Sınavlı)	54	4,23	0,35	0,29
Doğrudan Geçiş (Sınavsız)	17	4,12	0,43	
Ders Programı ve Uygulanışı ile İlgili Görüşler				
Programa Geliş Biçimi	n	Ortalama	Standart Sapma	p
ÖSYM Puanı (Sınavlı)	54	3,70	0,47	0,11
Doğrudan Geçiş (Sınavsız)	17	3,91	0,54	
Hazırlık Programında Kaynak Kullanımı				
Programa Geliş Biçimi	n	Ortalama	Standart Sapma	p
ÖSYM Puanı (Sınavlı)	54	3,83	0,55	0,46
Doğrudan Geçiş (Sınavsız)	17	3,94	0,37	
Sınavlar İle İlgili Görüşler				
Programa Geliş Biçimi	n	Ortalama	Standart Sapma	p
ÖSYM Puanı (Sınavlı)	54	3,12	0,95	0,37
Doğrudan Geçiş (Sınavsız)	17	3,37	1,17	

Tablo 5. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Değerlendirme

	Cinsiyet	n	Ortalama	Stan.Sap.	Rank Ort.	P
Kişinin İngilizce bilmesi toplumda daha iyi bir yer edinmesini sağlar.	Bayan	30	4,57	0,728	43,02	0,008*
	Erkek	41	3,83	1,283	30,87	
Hazırlık programında verilen İngilizce eğitimi öğrencilerin gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamak için yeterlidir.	Bayan	30	2,73	0,203	26,25	0,000*
	Erkek	41	3,76	0,170	43,13	
Hazırlık programı süre olarak yeterlidir.	Bayan	30	3,87	0,124	29,68	0,016*
	Erkek	41	4,24	0,134	40,62	
Hazırlık programında eğitim öğretim açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.	Bayan	30	3,30	0,193	28,27	0,005*
	Erkek	41	4,02	0,128	41,66	

Tablo 6'e bakıldığında yapılan Mann-Whitney U sonucunda öğrenim türlerinin rank ortalamaları arasındaki farklılıklar İngilizce bilmeyen bir kişinin iyi bir turizm eğitimi aldığı yargısı, İngilizce öğrencilerin turizm sektöründe başarılı olabilmeleri için gerekli olduğu yargısı, hazırlık programında verilen İngilizce eğitimi öğrencilerin gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli yargısı ve hazırlık programında kullanılan ders kitapları öğrencilerin seviyesine uygun oluşu yargıları bakımından istatistik olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). Tabloya bakıldığında, İngilizce bilmeyen bir kişinin iyi bir turizm eğitimi aldığı düşünülmemesi ve İngilizce öğrencilerin turizm sektöründe başarılı olabilmeleri için gerekli oluşu yargılarına ikinci öğrenim

programındaki öğrencilerin, birinci öğrenim programındaki öğrencilere göre daha fazla önem verdikleri görülmektedir. İngilizce Hazırlık Sınıfı programında verilen İngilizce eğitimi öğrencilerin gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli olduğu yargısı, hazırlık programında kullanılan ders kitapları öğrencilerin seviyesine uygun olduğu yargısı ve sınavlar öğrencilerin yabancı dil düzeyini doğru bir şekilde ölçmektedir yargılarına birinci öğrenim programındaki öğrencilerin ikinci öğrenim programındaki öğrencilere göre daha önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 6. Öğrencilerin Öğrenim Türlerine Göre Değerlendirme

	Cinsiyet	n	Ortalama	Stan.Sap.	Rank Ort.	P
İngilizce bilmeyen bir kişinin iyi bir turizm eğitimi aldığını düşünmüyorum.	Birinci Öğrenim	32	3,53	0,246	28,20	0,002*
	İkinci Öğrenim	39	4,46	0,132	42,40	
İngilizce öğrencilerin turizm sektöründe başarılı olabilmeleri için gereklidir.	Birinci Öğrenim	32	4,44	0,100	30,28	0,012*
	İkinci Öğrenim	39	4,72	0,097	40,69	
Hazırlık programında verilen İngilizce eğitimi öğrencilerin gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamak için yeterlidir.	Birinci Öğrenim	32	3,75	0,162	42,70	0,010*
	İkinci Öğrenim	39	2,97	0,209	30,50	
Hazırlık programında kullanılan ders kitapları öğrencilerin seviyesine uygundur.	Birinci Öğrenim	32	4,13	0,189	41,27	0,041*
	İkinci Öğrenim	39	3,64	0,182	31,68	
Sınavlar öğrencilerin yabancı dil düzeyini doğru bir şekilde ölçmektedir.	Birinci Öğrenim	32	3,72	0,202	42,06	0,020*
	İkinci Öğrenim	39	3,10	0,175	31,03	

Tablo 7'e bakıldığında yapılan Mann-Whitney U sonucunda öğrenim türlerinin rank ortalamaları arasındaki farklılıklar İngilizce bilmeyen bir kişinin iyi bir turizm eğitimi aldığını düşünülmesi, İngilizce öğrencilerin turizm sektöründe başarılı olabilmeleri için gerekli, İngilizce Hazırlık Sınıfı programında verilen İngilizce eğitimi öğrencilerin gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli yargısı ve hazırlık programında kullanılan ders kitapları öğrencilerin seviyesine uygun oluşu yargıları bakımından istatistik olarak önemli bulunmuştur ($p < 0,05$). İngilizce bilmeyen bir kişinin iyi bir turizm eğitimi aldığının düşünülmemesi yargısına, ÖSYM Puanı (Sınavlı) ile programa gelen öğrencilerin doğrudan geçiş yaparak programa gelen öğrencilere nazaran daha fazla önemli verdikleri anlaşılmaktadır. Ders kitaplarının programa uygun oluşu ve ders kitaplarının öğrencinin ilgisini çekiyor olması yargılarını ise doğrudan geçiş yaparak programa gelen öğrencilerin ÖSYM Puanı (Sınavlı) ile programa gelen öğrencilere göre daha fazla önemsedikleri görülmektedir.

Tablo 7. Öğrencilerin Programa Geliş Biçimlerine Göre Değerlendirme

	Prg. Geliş Biçimi	n	Ortalama	Stan.Sap.	Rank Ort.	P
İngilizce bilmeyen bir kişinin iyi bir turizm eğitimi aldığını düşünmüyorum.	ÖSYM Puanı (Sınavlı)	54	4,22	0,156	39,41	0,008*
	Doğrudan Geçiş (Sınavsız)	17	3,47	0,298	25,18	
Ders kitapları programa uygundur.	ÖSYM Puanı (Sınavlı)	54	3,98	0,104	33,41	0,038*
	Doğrudan Geçiş (Sınavsız)	17	4,41	0,150	44,24	
Ders kitapları ilgimi çekmektedir.	ÖSYM Puanı (Sınavlı)	54	3,54	0,134	32,59	0,010*
	Doğrudan Geçiş (Sınavsız)	17	4,24	0,219	46,82	

5. Sonuç ve Öneriler

Isparta MYO Turizm ve Otel İşletmeciliği Programında zorunlu İngilizce Hazırlık Sınıfı öğrenimi gören öğrencilerin tutumları üzerine yapılan bu çalışmada bulunan sonuçlar şöyle sıralanabilir:

- 1) Öğrenciler, İngilizce eğitiminin gelecekteki iş hayatında başarının anahtarı olduğunun farkındadırlar. Özellikle turistlerle iletişimin şart olduğu turizm sektöründe İngilizce dil bilgisinin iletişimin temel taşı olduğu öğrenciler tarafından anlaşılmaktadır.
- 2) Öğrenciler zorunlu yabancı dil Hazırlık Sınıfının süresini yeterli bulmakta ve işlenen konuların programın içeriğine uygun olduğunu belirtmektedirler.
- 3) Öğrenciler, daha çok pratik yapma imkanı istemektedirler.
- 4) Öğrencilerin İngilizce eğitimi ve bölüm ilişkisi, ders programı ve uygulanaşı, kaynak kullanımı ve sınavlarla ilgili grup değerlendirmelerinde öğrencilerin cinsiyeti, öğrenme türleri, programa geliş biçimleri etkili olmamıştır, bu kriterler cevapları etkilememiştir.
- 5) Öğrencilerin cinsiyetleri dikkate alındığında erkek öğrencilerin bayan öğrencilere göre Hazırlık Sınıfı öğrenim süresini ve Hazırlık Sınıfı eğitimini yeterli bulmuşlardır. Ayrıca erkek öğrenciler iş yaşamında yabancı dil eğitimini daha gerekli görmektedirler. Bayan öğrenciler ise yabancı dil eğitiminin toplumda iyi bir yer edinmede gerekli olduğunu düşünmektedirler.
- 6) Öğrencilerin öğrenim türleri dikkate alındığında, birinci öğretim öğrencileri ikinci öğretim öğrencilerine göre Hazırlık Sınıfı eğitiminin gelecekteki ihtiyaçlarını daha çok karşılayacaklarını düşünmektedir. Aynı birinci öğretim öğrencileri ikinci öğretim öğrencilerine göre okutulan ders kitaplarını öğrenci seviyesine daha uygun bulmuşlardır.

Öneriler

- 1) MYO'larda özellikle Turizmle ilgili Programlarda yeterli düzeyde yabancı dil eğitimi için yabancı dil Hazırlık Sınıfı seçmeli değil zorunlu hale getirilmeli, yabancı dil derslerinin ders saatleri arttırılmalı,
- 2) MYO'ların Turizmle ilgili Programlarında tek bir yabancı dil yeterli değildir, imkanlar dahilinde ikinci hatta üçüncü yabancı dil eğitimi verilmeli,
- 3) Yabancı dil eğitimlerinde öğrencilerin bilgi düzeyine göre sınıflandırılarak eğitim verilmeli,
- 4) Öğrencilere ders dışında da bilgisayar laboratuvarlarında konuşma becerilerini geliştirme ve uygulama yapabilme imkanları tanınmalı,
- 5) Hazırlık sınıflarında İngilizce dışında verilen seçmeli yabancı dil dersleri varsa ders saatleri arttırılmalı,
- 6) Üniversiteler, yurtdışı eğitim programlarında, yabancı dil Hazırlık Sınıfı eğitimi alan öğrencilere öncelik verilmeli,
- 7) MYO'lardan mezun olan öğrencilerin diplomalarında yabancı dil Hazırlık Sınıfı eğitimi almış oldukları belirtilmelidir,
- 8) MYO'larda yabancı dil Hazırlık Sınıfını geçme şartı getirilerek, geçemeyenlerin eğitim ve öğretime devam etme şansı ortadan kaldırılmalıdır.
- 9) Sektörde bulunan özel ve kamu kuruluşlarının, "nitelikli ara eleman" istihdamında ve stajyer alımlarında, yabancı dil Hazırlık Sınıfı eğitimi almış olan Turizm öğrencilerini tercih etmeli sağlanmalı,
- 10) Bu çalışma MYO'ların yabancı dil Hazırlık Sınıfı olan tüm turizm bölümlerinde uygulanmalı ve paylaşılmalıdır.

Referanslar

- AĞAOĞLU, O. K. (1991). *Türkiye’de turizm eğitimi ve etkenliği*. Ankara: MPM.
- ADIGÜZEL, O.C. (2009). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin işyeri eğitimi öğrenme ürünlerinin değerlendirilmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 115-128. ss.
- ALKAN, C. (1999). *75 yılda eğitim Türk milli eğitim sisteminin mesleki ve teknik eğitim boyutu*. Türkiye İş Bankası.
- AKYURT, N. (2009). Meslek yüksekokulları ve Marmara Üniversitesi sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin genel profili. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4 (11), 177. ss.
- BARUTÇUGİL, İ. S. (1989). *Turizmi işletmeciliği*. 3. bs., İstanbul: Beta
- BOZ, İ. (2002). Türkiye’de turizm eğitim maliyetleri ile reel ücret seviyesinin karşılaştırması. *Turizm Eğitimi Konferansı Workshop*, 145. ss.
- CHARLES, K. R. (1997). Tourism education and training in the caribbean: preparing for the 21st century. *Progress In Tourism And Hospitality Research*, 3, 189–197 ss.
- DAYIOĞLU, M. (2010). *Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesi stajyer öğrencilerinin yeterliliği konusunda işveren görüşleri (Edremit körfezi örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi SBE Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı.
- ELS, T. V. (1983). The determination of foreign language teaching needs. *European Journal of Education*. 11(8/2).
- GÜRBÜZ, A.K., DAĞDEVİREN, A. (2007). Lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumların ders programlarının fonksiyonel açıdan incelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(18), 157-167. ss.
- HACIOĞLU, N., KAŞLI, M., ŞAHİN, S. TETİK, N. (2008). *Türkiye’de turizm eğitimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- HAI-YAN, K., BAUM, T. (2006). Skills and work in the hospitality sector the case of hotel front office employees in China. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. 18 (6), 509-518. ss.
- HUSSEİN, A., T., TEMİZKAN, S., P., TEMİZKAN, R. (2008). Turizm alanında öğretmenlik eğitimi veren lisans programlarında yabancı dil eğitimi: akademisyen ve öğrencilerin değerlendirmeleri. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 1, 106-107. ss.
- İÇÖZ, O., GÜNLÜ E., YILMAZ B. S. (2007). *Genel turizm bilgisi turizmde temel kavramlar ve ilkeler*. Ankara: Turhan Kitapevi.
- KOZAK, M. (2009). Akademik turizm eğitimi üzerine bir durum analizi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İlke)*, Sayı 22, 1-20. ss.
- KUSLUVAN, S., KUSLUVAN, Z. (2000). Perceptions and attitudes of undergraduate tourism students towards working in the tourism industry in turkey. *Tourism Management 21* (2000) 251-269 ss.
- LADKIN, A. (2011). Exploring tourism labor. *Annals of Tourism Research*, 38(3), 1135–1155.
- ÖRS, M. (2006). *An analysis of the preparatory students’ attitudes toward the appropriateness of the preparatory school program at the university of Gaziantep*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZTAŞ, K. (1995). Turizm eğitimi araştırması, turizm’de kalifiye eleman açığı ve meslek yüksek okullarının etkinliğinin artırılması. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, Eyl-Ara, 92-100.ss.
- SAĞLAM, M., ADIGÜZEL, O. C. (2007). Higher education strategies of Turkey and the position of vocational higher education schools. *International Journal of Vocational Education and Training*. 15 (2), 71-79. ss.
- SEZGİN, O. M. (2001). *Genel turizm ve turizm mevzuatı*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- ÜZÜMCÜ, T., P., BAYRAKTAR, S. (2004). Türkiye’de turizm otel işletmeciliği alanında eğitim veren yüksek öğretim kuruluşlarındaki eğitimcilerin turizm mesleki eğitiminin etiksel açıdan incelenmesine yönelik bir alan araştırması. *3.Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi*. Kasım, Eskişehir.
- TUYLUOĞLU, T. (2003). *Türkiye’de turizm eğitiminin niteliği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı.
- YÖK, (2006a). Yükseköğretim Kanunu (Kanun No: 2547 Kabul Tarihi: 4.11.1981).
- Devlet Planlama Teşkilatının Yıllık Planları, <http://www.dpt.gov.tr/PortalDesign/PortalControls/WebIcerikGosterim.aspx?Enc=83D5A6FF03C7B4FC7D333B89A57C1CCE4268AB1687B22FA5FC02C11D85C07A12> [Erişim tarihi: 25 Aralık 2011].